

N:o 41.

Ank. till Riksd. kansli den 23 mars 1889, kl. 11 f. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner i fråga om tillskott från statsverket till lega vid anskaffande af ny soldat samt angående rätt för rust- och rotehållare att bestämma formen för soldats aflöning. (I. A.)

För underlättande af rotehållarnes utgifter och bördor vid rekryts uppsättande samt särskildt med hänsyn till den förlust, rotehållare måste vidkännas genom de ofta inträffande rymningarna och den deraf föranledda, ofta återkommande skyldigheten att erlægga ny lega och vidkännas ökad kostnad för torpets uppsåning, har herr *C. T. Lind* i en inom Andra Kammaren väckt, till statsutskottet remitterad motion (n:o 123) föreslagit, att Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t anhålla, att sådana åtgärder blefve af Kongl. Maj:t vidtagna, som afsåge

a) att statsverket komme att tillskjuta halfva den lega, som vid ny soldats antagande vid indelta regementena erfordrades; samt

b) att det finge stå rotehållare fritt att med soldaten öfverenskomma, huru vida han skulle åtnjuta förmånen af torpet, eller om han, mot torpets afstående, skulle i kontanta penningar erhålla en mot inkomsten af torpet svarande aflöning.

I omförmälda ämne har förslag framstälts jemväl af herrar *C. G. Bergendahl* och *J. Jonson* i Fröstorps, hvilka i en inom förenämnda kammare väckt motion (n:o 40) hemställt, att Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes till nästa Riksdag fram-

lägga förslag till sådan ändring uti lagen rörande rustnings- och roteringsbesvärerna, att det måtte vara rust- och rotehållare fritt bestämma, om soldatens löneförmåner skulle utgå i form af torp eller kontant lön.

Hvad först angår det af herr Lind i förenämnda motion väckta förslag i fråga om att statsverket borde bidraga till den lega, som vid ny soldats antagande vid de indelta regementena erfordras, synas, på sätt nästlidet års statsutskott i afgifvet, af båda kamrarne godkändt utlatande anfört, de i detta afseende förekommande kostnader och svårigheter lämpligen böra, i den mån sådant lagligen kan ega rum, ordnas och begränsas genom den enskilde rust- och rotehållarens omtanke vid uppgörande af kontrakt med soldaten.

Beträffande deremot det uti båda de ifrågavarande motionerna väckta förslag om åtgärder för vinnande af förändrade bestämmelser rörande sättet för soldatens löneförmånens utgående, antingen i form af torp eller i kontant lön, torde dessa förslag innefatta ett ämne, som, äfven under afvaktan af en snar lösning af frågan om en allmän fixering af rustnings- och roteringsbesvärerna, synes böra tillvinna sig statsmagternas uppmärksamhet. Oberoende af de olika åsigtterna om upphörande af rustnings- och roteringsbesvärerna, har den mening dock städs gjort sig gällande, att de i dessa afseenden befintliga *ovissa besvär* borde i möjligaste mån afskaffas eller fixeras. Och i sakens natur ligger, att tillhandahållandet af torp måste under skiftande förhållanden ställa sig synnerligen olika, enär dermed följer ej blott underhållet af byggnaderna å soldattorpet, utan äfven biträde och kostnader vid bruket af den torpet tillagda jord, hvilket senare åtagande dels är större i samma mån soldaten från början blifvit tillgodosedd med förmånligare lägenhet, dels så mycket mera utgör ett ovisst besvär, som det ökas i den mån ny rekryts antagande oftare förekommer.

Nu bestrides visserligen från flera håll, att rust- och rotehållaren i sjelfva verket har någon skyldighet att tillhandahålla torp. Det tillkommer ej utskottet att härom afgifva något bestämdt yttrande, men visst är, att inom olika landsdelar vexlande uppfattning gjort sig hos vederbörande gällande, i det att flerstädes soldatens aflönning ansetts böra utgå i form af torp, under det att å andra orter det medgifvits rust- och rotehållaren att till soldaten utgifva årlig lön jemte ersättning i kontant i stället för torp.

En sak synes gifvetvis häraf följa, nemligen att ifrågavarande aflönings utgående i form af torp ej kan vara af någon nödvändighet

påkalladt, och att något hinder ej gerna bör kunna möta för ett sådant, till likställighet ledande ordnande af detta besvär, att det uttryckligen må förklaras tillkomma den rustnings- och roteringsskyldige att med soldaten öfverenskomma, huru vida aflöningen skall utgå i form af torp eller i kontant lön.

Då emellertid denna fråga torde erfordra en närmare utredning, än den utskottet kan ega tillfälle att egna densamma, har utskottet, på sätt motionärerna föreslagit, ansett, att Riksdagen borde hos Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes taga ärendet i öfvervägande och till Riksdagen framlägga det förslag, som, med hänsyn till hvad ofvan anförts och till de i öfrigt på frågan inverkan omständigheter, må finnas för ändamålet vinnande tjenligt; föreställande sig utskottet, att dylikt förslag borde kunna redan till nästa riksmöte emotses.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt hemställer utskottet:

1:o att det af herr Lind i ofvan omförmälda motion väckta förslag i fråga om tillskott från statsverket till rust- och rotehållares lega vid anskaffande af ny soldat icke måtte af Riksdagen bifallas; samt

2:o att Riksdagen, med anledning af herrar Linds, Bergendahls och Jonsons förevarande motioner, må hos Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, om och under hvilka vilkor det må vara rust- och rotehållare medgifvet att, der sådan rättighet ej redan är lemnad, med ryttare eller soldat träffa öfverenskommelse om huru vida dennes löneförmåner skola utgå i form af torp, andra naturaprestationer eller kontant lön, samt derefter till Riksdagen afgifva det förslag, som må finnas af förhållandena påkalladt.

Stockholm den 23 mars 1889.

På statsutskottets vägnar:

Gustaf Sparre.